

सन २०१८-१९ करीता इको टुरिझम (राज्य)
(२४०६ २२९५) योजनेंतर्गत भांबुर्डा वनक्षेत्रातील
हिंगणे स.नं.१७ वनउद्यान या निसर्ग पर्यटन
स्थळाच्या विकास कामांकरिता निधी वितरण
करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्र. निसप-२०१९/प्र.क्र.११५/फ-९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- १३ मार्च, २०१९

वाचा :-

१. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०१८/प्र.क्र.६९/अर्थ-३, दिनांक २५ जानेवारी, २०१९
२. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण-२०१९/प्र.क्र.१/२०१९/कोषा प्रशा-५, दि. ३१.०१.२०१९
३. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे क्र.कक्ष १/पी/यो/चाबाप्र/प्र.क्र.४२/भाग-२/२२२०/२०१८-१९, दि. ०१.०३.२०१९ रोजीचे पत्र.
४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर यांचे पत्र क्र.कक्ष-२/यो/हिंगणे/६९६/१८-१९, दिनांक ०१.१०.२०१८.
५. मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.) पुणे यांचे पत्र क्र.कक्ष-२(१)/योजना/प्र.क्र.१०१/१४१/२०१७-१८ दिनांक १७.०९.२०१८ व क्र. क्र.कक्ष-२(१)/योजना/प्र.क्र.१०१/६३/२०१८-१९ , दिनांक २५.०१.२०१९

प्रस्तावना :-

राज्य योजनेअंतर्गत सन २०१८-१९ करीता निसर्ग पर्यटन/वन पर्यटन स्थळाचा विकास (२४०६-२२९५) या लेखाशिर्षाखाली रु. ८४००.०० लक्ष इतका नियतव्यय मंजूर व अर्थसंकल्पीत आहे. वित्त विभागाच्या दिनांक २५.०१.२०१९ रोजीच्या परिपत्रकान्वये सन २०१८-१९ करिता ८०% च्या मर्यादेत अर्थसंकल्पीय प्रणालीवर निधी वितरीत करण्याकरिता उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

वित्त विभागाच्या दिनांक ३१.०१.२०१९ रोजीच्या परिपत्रकान्वये दिनांक ०१.०२.२०१९ नंतर कोणत्याही खरेदीच्या प्रस्तावांना प्रशासकीय मान्यता देता येणार नाही अथवा प्रशासकीय मान्यता प्राप्त असेल तरीही निविदा प्रसिध्द करता येणार नाही. मात्र दिनांक ०१.०२.२०१९ पूर्वी निविदा प्रसिध्द झालेल्या प्रकरणात पुढील सर्व प्रक्रीया पूर्ण करता येतील असे विहित करण्यात आले आहे.

इको टुरिझम (राज्य) (२४०६२२९५) योजनेअंतर्गत भांबुर्डा वनक्षेत्रातील हिंगणे स.नं.१७ वनउद्यान या निसर्ग पर्यटन स्थळांचा आराखडा दिनांक २०.०२.२०१८ ला झालेल्या महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन मंडळाच्या कार्यकारी समितीच्या सभेत सन २०१७-१८ ते २०१८-१९ या दोन वर्षासाठी मंजूर झालेला असून, आराखड्याची एकूण किंमत रु.४८७.३७ लक्ष आहे. त्यापैकी सन २०१८-१९ साठी प्राप्त झालेल्या रु.४८.९६ लक्षाचा चालू बाब प्रस्ताव शिफारशीसह व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर यांनी सादर केला आहे. आवश्यक कार्यबाबींना सक्षम अधिकाऱ्यांनी तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी दिल्याचे प्रपत्र “ब” मध्ये नमूद केले आहे. सदर प्रस्ताव संदर्भ क्र.३ च्या पत्रान्वये अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी सदर प्रस्तावास शासन मंजूरी प्रदान करून BDS द्वारे अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत विनंती केली आहे.

वित्त विभागाचे संदर्भ क्र.२ येथील परिपत्रकान्वये प्रस्तावातील बाल उद्यान लहान मुलांसाठी फायबरची खेळणी संच रु.११.७३ लक्ष ही बाब खरेदीबाबत असल्याने वगळावयाची आहे. त्यामुळे संदर्भ क्र.३ च्या पत्रान्वये अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी दिलेल्या प्रस्तावातील रक्कमेपैकी रुपये ३७.२३ लक्ष इतक्या रकमेच्या चालू बाब प्रस्तावातील कामासाठी अनुदान वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय:-

अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी संदर्भ क्र.३ अन्वये शासनास सादर केलेला प्रस्ताव तसेच वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र.१ व २ येथील परिपत्रकान्वये दिलेल्या सूचना विचारात घेता प्रस्तावातर्गत मागणी लक्षात घेऊन, मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.) पुणे यांचे नियंत्रणाखालील भांबुर्डा वनक्षेत्रातील हिंगणे स.नं.१७ वनउद्यान या निसर्ग पर्यटन स्थळाच्या विकास कामासाठी सन २०१८-१९ करीता सोबतच्या प्रपत्र - अ मध्ये नमुद केलेल्या कामाकरिता रु.३७.२३ लक्ष इतका निधी राज्य योजनेअंतर्गत इको टुरिझम (राज्य) (२४०६-२२९५) या लेखाशिर्षा अंतर्गत खालील विहीत केलेल्या अटी व शर्तीस अधिन राहून वितरीत करण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे:-

१. सदर तरतूद खर्च करतांना वित्त विभागाने वेळो वेळी घालून दिलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करावे.
२. सदरहू निधी वितरित करण्यापूर्वी प्रस्तावानुसार योजनेतील निश्चित केलेल्या सर्व कामांना सक्षम अधिका-यांची तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरी प्राप्त आहे याची खात्री अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन विकास), म.रा. नागपूर यांनी करून घ्यावी.
३. वाटप करण्यात येणा-या अनुदानातून खर्च करतांना यामध्ये कोणतीही वित्तीय अनियमितता होणार नाही याची दक्षता घ्यावी. तसेच सदरहू कामे करतांना वन (संवर्धन) कायदा १९८० मधील तरतुदींचा भंग होणार नाही तसेच सर्वोच्च न्यायालय/उच्च न्यायालय/केंद्र शासनाच्या व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण यांनी दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना/आदेशाची अवहेलना होणार नाही याची सुध्दा दक्षता घ्यावी.
४. मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.) पुणे यांनी निसर्ग पर्यटन स्थळातील सदर कामांच्या अंदाजपत्रकांची पडताळणी मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचेकडून करून घ्यावी.
५. केंद्र शासन व राज्य शासनाचे निसर्ग पर्यटन धोरणाशी अनुकूल राहतील अशीच कामे कार्यान्वित करावी.
६. उपरोक्त कामे मंजूर अनुदानातून उपलब्ध मासिक निधी प्रवाहानुसार खर्च करण्यात यावा. यामध्ये कोणतीही वित्तीय अनियमितता होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. तसेच सदरहू विकासाची कामे सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात पूर्ण करण्यात यावीत. सदरहू रक्कम खर्ची पडल्यानंतर त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करावे.
७. सर्व कामे दर्जेदार होतील याबाबत योग्य शासन कार्यप्रणालीचा वापर केला जाईल व कोणतीही अनियमितता होणार नाही तसेच सर्व कामांच्या गुणवत्तेबाबत वेळोवेळी आवश्यकतेनुसार तपासणी करावी या सर्व बाबींची जबाबदारी मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.) पुणे यांची राहिल.
८. शासन निर्णय दिनांक ०१ डिसेंबर, २०१६ नियम पुस्तिकेत नमुद केल्यानुसार तसेच उद्योग उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय दिनांक २४ ऑगस्ट, २०१७ मध्ये नमूद गव्हर्नमेंट ई-मार्केटप्लेस (GeM) पोर्टलची कार्यपद्धती नुसार निविदा प्रक्रियेत ई-निविदा प्रणालीचा वापर करावा.
९. सदर मंजूर कामामध्ये द्विरुक्ती होणार नाही आणि मंजूर कामांव्यतिरिक्त कोणत्याही नवीन बाबीवर / नवीन क्षेत्रावर/ नवीन कामांवर खर्च करण्यात येणार नाही तसेच कामात कुठलीही अनियमितता होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

१०. प्रस्तावित कामांमध्ये निसर्गपुरक असलेले साहित्याचा जास्तीत जास्त वापर करावा.
११. सदर खर्च वित्त विभागाच्या दिनांक २५.०१.२०१९ व दिनांक ३१.०१.२०१९ च्या परिपत्रकातील व त्यासोबतच्या परिशिष्टामध्ये नमूद केलेल्या अटीची पूर्तता होईल, याची दक्षता घेण्यात यावी.
१२. शासन परिपत्रक क्र.वनबां-२०१९/प्र.क्र.२४/फ-९, दिनांक ३०.०१.२०१९ अन्वये वनविभागाकडून करण्यात येणाऱ्या कामाकरिता ई-निविदा प्रणालीचा वापर करणेबाबत दिलेल्या निर्देशाचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
१३. सदर मंजूरीस शासन निर्णय क्रमांक एमएससी-२०१९/प्र.क्र.१७८/फ-५, दिनांक ३०.९.२०१९ च्या परिशिष्टात नमूद केलेल्या अटी व शर्ती बंधनकारक असतील.

उपरोक्त खर्च मागणी क्रमांक सी-७, प्रधान शिर्ष २४०६, वनीकरण व वन्यजीवन, पंचवार्षिक योजनांतर्गत, राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (०६) इको टुरिझम (राज्य) (२४०६-२२९५) या लेखाशिर्षाखाली सन २०१८-१९ करिता उपलब्ध होणाऱ्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या दिनांक २५.०१.२०१९ च्या परिपत्रकान्वये तसेच वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र.विअप्र/२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, भाग-२, दिनांक १७.४.२०१५ अन्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०३१३१५२४२४७७१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि. वा. पाटील)
कार्यासन अधिकारी
महसूल व वन विभाग

प्रत :-

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
२. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
३. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक तथा व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर
४. मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.) पुणे
५. उपवनसंरक्षक, पुणे वनविभाग, पुणे
६. महालेखापाल-१/२ (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
७. सार्वजनिक बांधकाम विभाग (इमारत-३), मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. वित्त विभाग, व्यय-१० कार्यासन, मंत्रालय, मुंबई-३२.
९. नियोजन विभाग (का-१४७५), मंत्रालय, मुंबई-३२.
१०. कार्यासन अधिकारी, फ-२/ब-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
११. कार्यासन फ-९, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.(निवडनस्ती)

“परिशिष्ट - अ”

शासन निर्णय क्र.निसप-२०१९/प्र.क्र.११५/फ-९, दिनांक १३ मार्च, २०१९ सोबतचे परिशिष्ट-अ

सन २०१८-१९ भांबुर्डा वनक्षेत्रातील हिंगणे स.नं.१७ वनउद्यान निसर्ग पर्यटन स्थळ		
अ.क्र.	बाब निहाय कामे	रक्कम रु.लाखात
१	संरक्षण व देखभाल	६.५३
२	नक्षत्र वन तयार करणे	५.५५
३	वाहनतळ मजबुतीकरण करणे	२.९३
४	निसर्ग पायवाट दुरुस्ती व बळकटीकरण करणे १ ते १०००	१४.७८
५	निसर्ग पायवाट लगत सुशोभीकरण करणे	४.४६
६	कंपोस्ट खत व गांडुळ खत प्रकल्प राबविणे	२.९८
	एकूण :-	३७.२३

*****